

Obsah

1	AUTOMATIZACE, JEJÍ ŠÍŘE A VÝZNAM.....	9
1.1	Co je automatizace a proč ji studovat	9
1.2	Řídicí technika a automatizace.....	9
1.3	Řízení a automatizace v našem životě.....	10
1.4	Automatizace předvýrobních etap, systémy CAD	11
1.5	Modelování a simulace	11
1.6	Řídicí a informační systémy.....	11
1.7	Nevýrobní automatizace.....	11
1.8	Automatizace je víc, než automatizování.....	12
1.9	Automatizace jako příležitost.....	12
2	ŘÍDICÍ SYSTÉMY	13
2.1	Komunikace a komplexní řešení automatizovaných celků	13
2.2	Řídicí systém a komunikace s okolím	13
2.3	Programovatelnost řídicích systémů a její důsledky	15
2.4	Encyklopedicky o řídicích systémech	16
2.4.1	Řídicí systém – úvaha o terminologii.....	16
2.4.2	Programovatelný automat, PLC (Programmable Logic Controller)	17
2.4.3	Průmyslový počítač	19
2.4.4	Regulace a regulátory	20
2.4.5	Distribuované řídicí systémy.....	21
2.4.6	Systémy NC a CNC.....	22
2.4.7	Řízení pohybu, polohy a dráhy v PLC, Motion Control	24
3	TECHNOLOGIE V PŘÍSTUPOVÝCH SÍTÍCH A PROCESY JEJICH INTEGRACE DO NGN	25
3.1	Úvod.....	25
3.2	Konvergence sítí a NGN	25
3.3	Porovnání vlastností PSTN s internetem.....	26
3.4	Koncepce sítí nové generace (NGN).....	28
3.4.1	Definice NGN	28
3.4.2	Koncepční model NGN	29
3.4.3	Architektura konvergovaných technologií a NGN.....	30
3.5	Technologie v telekomunikačních sítích.....	32
3.5.1	Technologie v pevných přístupových sítích na metalických přenosových médiích.....	32
3.5.2	Technologie v pevných přístupových sítích na optických přenosových médiích	35
3.5.3	Technologie pro bezdrátové přístupové sítě.....	37
3.5.4	Technologie pro mobilní přístupové sítě.....	39
3.5.5	Technologie pro satelitní přístupové sítě.....	44
3.6	Technologie transportní sítě.....	45
3.6.1	IP /MPLS platforma	45
3.6.2	ATM.....	47
3.6.3	SDH.....	48
3.6.4	Přenosové technologie v transportní síti	49
3.7	Platforma NGN laboratoře (případová studie).....	50
3.7.1	Koncepce a architektura NGN laboratoře	50
3.7.2	Propojení síťových platform.....	52
3.7.3	Aplikace NGN laboratoře.....	53
4	ZÁSADY PROJEKTOVÁNÍ S PLC	54
4.1	Úvod.....	54
4.2	Význam zkratk a symbolů.....	54
4.3	TECO produkty.....	56
4.4	Napájecí zdroje	56
4.4.1	Napájecí transformátory.....	56
4.4.2	Napájecí zdroje 24 V=.....	57

4.4.3	Kabely pro napájení, jištění.....	57
4.4.4	Zvýšení odolnosti napájecích zdrojů.....	58
4.4.5	Ochrana proti pulznímu přepětí v síti.....	58
4.4.6	Ochrana proti rušení po síti.....	60
4.4.7	Zálohování chodu řídicího systému.....	60
4.4.8	Napájení PLC TC700.....	61
4.4.9	Napájecí zdroje PW-7903 a PW-7904.....	62
4.5	Komunikační rozhraní.....	63
4.5.1	Úvod.....	63
4.5.2	Příklad – TECOMAT TC500 a TECOREG TR200.....	63
4.5.3	Režimy komunikačních kanálů.....	64
4.5.4	RS232 – Připojení PC k PLC.....	65
4.5.5	RS485.....	65
4.5.6	Připojení PC k síti řídicích systémů přes radiomodemy.....	66
4.5.7	Připojení PC k řídicímu systému přes JTS (telefonní modemy).....	66
4.5.8	Připojení PC k řídicímu systému NS950 přes pevný spoj.....	67
4.5.9	Připojení GSM modemů k systémům TECOMAT a TECOREG pro přenos SMS zpráv.....	67
4.5.10	Připojení dispečerského pracoviště (PC) k síti regulátorů přes TKR.....	67
4.5.11	Připojení periferií se sběrnici CANOpen k systémům TECOMAT a TECOREG.....	67
4.5.12	Připojení stanic PROFIBUS DP k systémům TECOMAT.....	68
4.6	Komponenty pro komunikační síť.....	68
4.6.1	Adaptéry sériového rozhraní.....	68
4.6.2	Opakovače.....	69
4.6.3	Příklad – Opakovače REP485, typ E121, E122, výrobce ELO+.....	70
4.7	Zásady instalace, zvýšení odolnosti komunikačních sítí.....	72
4.7.1	Instalace kabelů pro komunikace.....	72
4.7.2	Kabely pro komunikace.....	72
4.7.3	Zásady instalace rozvodů ETHERNET.....	73
4.7.4	Propojení, použití modulů HUB.....	73
4.7.5	Příklady zapojení sítě ETHERNET.....	74
4.7.6	Propojení a použití modulů HUB.....	74
4.7.7	Realizace sítě ETHERNET, použití komunikačních režimů PLC.....	74
4.7.8	Délky kabelů, možnosti tvorby rozsáhlých sítí.....	75
4.8	Příklad – Komunikační rozhraní PLC TECOMAT TC700.....	76
4.8.1	Zapojení rozhraní CH1, CH2 a volitelných kanálů CH3 až CH10.....	76
4.8.2	Rozhraní USB centrálních modulů PLC TC700.....	76
4.8.3	Rozhraní ETHERNET PLC TC700 (rozhraní, kabely).....	76
4.9	Analogové vstupy a výstupy.....	78
4.9.1	Parametry analogových vstupů.....	78
4.9.2	Příklad – Analogové vstupní a výstupní moduly pro PLC.....	78
4.9.3	Zásady instalace, zvýšení odolnosti analogových vstupů a výstupů.....	79
4.9.4	Připojení stínění.....	79
4.9.5	Zvýšení odolnosti analogových vstupů.....	80
4.9.6	Připojení analogových vstupních čidel.....	80
4.9.7	Připojení pasivních čidel Pt100 (OV100).....	81
4.9.8	Připojení pasivních čidel Ni1000 (Pt1000, OV1000).....	81
4.9.9	Připojení čidel s proudovým výstupem.....	81
4.9.10	Připojení čidel s napěťovým výstupem.....	81
4.9.11	Připojení akčních členů k napěťovým výstupům.....	82
4.9.12	Připojení akčních členů k aktivním proudovým výstupům.....	82
4.9.13	Připojení akčních členů k pasivním proudovým výstupům.....	82
4.10	Digitální vstupy a výstupy.....	83
4.10.1	Zásady instalace, zvýšení odolnosti binárních vstupů.....	83
4.10.2	Zvýšení odolnosti binárních vstupů.....	83
4.10.3	Připojení stínění.....	83

4.10.4	Odrušení binárních výstupů	84
4.10.5	Příklad – Parametry binárních vstupů NS950, TC400, TC500 a TC600	85
4.10.6	Připojení čidla nebo bezpotenciálového kontaktu	85
4.10.7	Parametry binárních výstupů	86
4.10.8	Připojení binárních akčních členů – Příklad Teco Produktu	87
4.10.9	Připojení k reléovým a triakovým jednotkám	87
4.10.10	Připojení prvků k stejnosměrným jednotkám (příklad Teco)	88
4.10.11	Příklad – Binární vstupní moduly PLC TECOMAT TC700	88
4.10.12	Binární vstupní modul IB–7302	88
4.10.13	Binární vstupní modul IB–7303	88
4.10.14	Binární vstupní modul IB–7305	88
4.10.15	Příklad – Binární vstupní moduly PLC TECOMAT TC700	89
4.10.16	Binární výstupní modul OR–7451	89
4.10.17	Binární výstupní modul OR–7453	89
4.11	Slovník termínů a zkratky	90
5	SYSTÉMY A SOUSTAVY	91
5.1	Způsoby řízení	91
5.2	Spojitosť a nespojitosť signálů a způsoby jejich zpracování	93
5.3	Programová realizace systémů	97
5.4	Logické, číslicové a hybridní systémy	101
5.5	Číslicové systémy lineární a nelineární	101
5.6	Logické systémy	105
5.7	Kombinační a sekvenční logické systémy ve dvouhodnotové logice	107
5.8	Dvouhodnotové (binární) proměnné	109
5.9	Kombinační logické funkce	112
5.10	Zadávání logických funkcí	114
5.11	Základní logické operace	120
5.12	Minimum o Booleově algebře	123
5.13	Další užitečné funkce, prahové a symetrické	125
5.14	Od tabulky k logickému výrazu	131
5.15	Od logického výrazu k programu	139
5.16	Sekvenční logické funkce – podstata a význam	157
5.17	Zpracování historických vzorků, vstupní paměť	157
5.18	Zpětné vazby	160
5.19	Podmíněné příkazy	164
5.20	Směr běhu programu a toku mezivýsledků – souslednost a protislednost	164
5.21	Funkční bloky čítačů a časovačů	167
5.22	Systematické přístupy, přechodové diagramy, SFC	170
5.23	Smišené logické systémy	174
6	ČÍSLICOVÉ SYSTÉMY, REGULÁTORY A FILTRY	177
6.1	Úvod	177
6.2	Statické soustavy 1. řádu – jednodukapacitní	185
6.3	Statické soustavy druhého a vyššího řádu – vícekapacitní	194
6.4	Minimum o teorii a praxi regulace	200
7	SIMULACE A MODELOVÁNÍ REÁLNÝCH PROCESŮ	208
7.1	Úvod	208
7.2	Definice	208
7.3	Typy modelů	210
7.3.1	Přirozené a fyzikální modelování	212
7.3.2	Simulační modely	217
7.3.3	Zjednodušování modelu	219
7.4	Používané prostředky	219
7.4.1	Matlab	220
7.4.2	Mathematica	220
7.4.3	Mathcad	221
7.4.4	Ostatní produkty	222

7.5	Režimy	222
7.5.1	Teorie podobnosti.....	225
7.5.2	Obecné vlastnosti deterministických modelů	226
7.6	Komunikace řídicích systémů s matematickými programy	228
7.6.1	Propojení MATLAB – vývojové prostředí	229
7.6.2	Propojení MATLAB – SCADA systémy	230
7.6.3	Propojení MATLAB – (fyzické) komunikační rozhraní	231
7.7	Prezentace výsledků.....	232
7.7.1	MATLAB	233
7.7.2	Klíčové vlastnosti.....	233
7.7.3	Vytváření a editace podkladových souborů a stylů v Report Explorer	234
7.7.4	Generování dokumentů z šablon	234
7.7.5	Vytváření podmínek reportu	234
7.7.6	Mathcad.....	234
7.7.7	Web	235
7.7.8	Mathematica	235
7.7.9	Závěr	237
7.8	Využití simulačních modelů	237
7.8.1	Realistické Simulink modely	238
7.8.2	Volba správného modelovacího přístupu	238
7.8.3	Znalost a porozumění dynamice systému	238
7.8.4	Kontrola chybných simulačních výsledků	239
7.8.5	Verifikace simulačních výsledků	239
7.8.6	Porozumění přínosům modelu	240
7.8.7	Příklad: Modelování antiblokovacího systému	240
7.8.8	Shrnutí	245
7.9	Definice požadavků na simulační modely	246
7.9.1	Relevance ke stupni abstrakce.....	246
7.9.2	Ověřitelnost výstupů	246
7.9.3	Numerická stabilita	246
7.9.4	Rychlost simulace	246
7.9.5	Propojitelnost na další SW	246
7.9.6	Přenositelnost	246
7.9.7	Snadnost vytvoření a modifikace	247
7.9.8	Dokumentace modelu.....	247
7.10	Způsoby hodnocení vytvořených simulací.....	247
7.10.1	Matematické a fyzikální parametry.....	247
7.10.2	Obecné vlastnosti	248
7.11	Modelování na abstraktní úrovni	248
7.11.1	UML.....	248
7.11.2	Sekvenční diagram (Sequence diagram).....	249
7.11.3	Diagram spolupráce (Collaboration diagram).....	250
7.11.4	Diagram tříd (Class diagram).....	250
7.11.5	Stavový diagram (State transition diagram).....	251
7.11.6	Diagramy aktivit (Activity diagram).....	252
7.11.7	Diagram komponent (Component diagram).....	252
7.11.8	Diagram nasazení (Deployment diagram).....	252
7.11.9	Závěr	253
7.12	Příklad modelu	253
7.12.1	Bez zatížení	254
7.12.2	Se zatížením	255
8	MINIMUM O FUZZY LOGICE	257
8.1	Důvody pro použití fuzzy logiky	257
8.2	Shrnutí a souvislosti	260
8.2.1	Dvouhodnotová logika	260
8.2.2	Booleova a jiné algebry.....	260
8.2.3	Binární logika a množiny.....	261

8.2.4	Vícehodnotová a fuzzy logika, fuzzy množiny	261
8.3	Fuzzy logika jako zobecnění binární logiky	263
8.4	Fuzzy zobecnění AND, OR, NOT	266
8.5	Fuzzy diagnostický systém	267
8.6	Typický postup a struktura fuzzy systému	268
8.7	Typické použití fuzzy algoritmů	269
9	UMĚLÁ INTELIGENCE V AUTOMATIZACI	270
9.1	Úvod	270
9.2	Inteligence	270
9.3	Rozdělení základních principů	271
9.3.1	Expertní a znalostní systémy	271
9.3.2	Neuronové sítě	282
9.3.3	Evoluční výpočetní techniky	295
9.4	Jak rozpoznat úlohu pro aplikaci umělé inteligence	304
9.5	Další rozvoj oblasti	308
9.6	Závěr	309
10	SPOLEHLIVOST TECHNICKÝCH SYSTÉMŮ	310
10.1	Úvod	310
10.2	Základní poznatky o spolehlivosti	310
10.2.1	Definice spolehlivosti	310
10.2.2	Spolehlivostní inženýrství	311
10.2.3	Měřítka spolehlivosti	311
10.2.4	Jak řešit poruchu?	311
10.2.5	Normy a příručky	312
10.3	Matematické základy	313
10.3.1	Pravděpodobnost – Historie	313
10.3.2	Diskrétní pravděpodobnost – Definice	314
10.3.3	Diskrétní pravděpodobnost – Příklad	314
10.3.4	Spojité pravděpodobnost – Definice	315
10.3.5	Spojité pravděpodobnost – Příklad 1	315
10.3.6	Spojité pravděpodobnost – Příklad 2	316
10.3.7	Střední hodnota a rozptyl	317
10.4	Základní pravidla pro počítání s pravděpodobnostmi	317
10.4.1	Součet (exkluzivní)	317
10.4.2	Součet (neexkluzivní)	317
10.4.3	Násobení	318
10.4.4	Podmíněná pravděpodobnost	318
10.5	Časté omyly predikce spolehlivosti	318
10.5.1	Součet pravděpodobností	319
10.5.2	Přehlížení rozptylu	319
10.5.3	Přehlížení statistických závislostí	319
10.5.4	Špatná numerická podmíněnost	320
10.5.5	Nevhodný software	320
10.5.6	Nedostatek dat	320
10.5.7	Pravděpodobnost není nutnost	320
10.6	Životní cyklus součástky	320
10.6.1	Přehled	320
10.6.2	Pravděpodobnost bezporuchového provozu	320
10.6.3	Intenzita poruch	321
10.6.4	Střední doba bezporuchového provozu	321
10.6.5	Typický průběh životnosti – Vanová křivka	321
10.6.6	Další typy životnosti – Exponenciální rozdělení	322
10.6.7	Další typy životnosti – Weibullovo rozdělení	323
10.6.8	Další typy životnosti – Ofizně normální rozdělení	324
10.6.9	Další typy životnosti – Smišená rozložení	325
10.6.10	Příklad 1 – Životnost žárovky	325

10.6.11	Příklad 2 – Životnost žárovky	326
10.6.12	Příklad 3 – Životnost žárovky	327
10.6.13	Příklad 4 – Životnost žárovky	327
10.7	Analýza klasickou pravděpodobností	328
10.7.1	Úvod	328
10.7.2	Obecná spolehlivost systému	328
10.7.3	Obecná spolehlivost systému – Příklad	329
10.7.4	Sériové zapojení	329
10.7.5	Paralelní zapojení	329
10.7.6	Paralelní systém se spínanou zálohou	330
10.7.7	Majoritní rozhodování pro tři prvky	331
10.7.8	Paralelní zapojení 2 ze 3	331
10.7.9	Sériově-paralelní X Paralelně-sériové zapojení	332
10.7.10	Složitější sériová a paralelní zapojení – Příklad	333
10.7.11	Příklad – Nastartování Škody 120	333
10.7.12	Systémy s více funkcemi	335
10.8	Metoda pravdivostní tabulky	336
10.8.1	Úvod	336
10.8.2	Vytvoření pravdivostní tabulky	336
10.8.3	Booleovské rovnice	338
10.8.4	Systémy s více funkcemi	339
10.9	Přehled dalších metod analýzy spolehlivosti	340
10.9.1	Analýza stromu poruch a stromu událostí	340
10.9.2	FMEA/FMECA	341
10.9.3	Markovovy diagramy	342
10.9.4	HAZOP	342
10.9.5	Závěr	343
11	VÝVOJ A TRENDRY V OBLASTI ŘÍDICÍCH SYSTÉMŮ	344